

Sygn. akt I ACa 120/12

Sygn. akt I ACa 120/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Trębska

Sędziowie: SA Bogdan Świerczakowski (spr.)

SO del. Grzegorz Tyliński

Protokolant: st. sekr. sąd. Marta Rudnik

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa K. K. i P. K.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. i (...) (...) (...) z siedzibą w W.

o stwierdzenie nieważności umowy

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 15 czerwca 2011 r.

sygn. akt I C 1153/09

1. oddala apelację;

2. zasądza od K. K. i P. K. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 120/12

UZASADNIENIE

K. K. i P. K. wnieśli o stwierdzenie nieważności umowy przelewu wierzytelności (wynikającej z umowy o kredyt hipoteczny) zawartej pomiędzy pozwanym (...) spółką akcyjną z siedzibą w W. a pozwanym (...) Funduszem Inwestycyjnym (...) z siedzibą w W..

Wyrokiem z dnia 15 czerwca 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanych zwrot kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na podstawie następujących ustaleń faktycznych:

W dniu 8 listopada 2000 r. zawarta została pomiędzy K. K. i P. K. a (...) spółką akcyjną z siedzibą w W. umowa kredytu hipotecznego nr 203. (...), który udzielony został w walucie wymienialnej na realizację inwestycji w kwocie 205.120 EURO. Jednocześnie powodowie poddali się na rzecz pozwanego banku egzekucji świadczeń pieniężnych do kwoty 1.203.029 zł.

Z uwagi na nierealizowanie świadczeń wynikających z powyższej umowy, (...) S.A. wystosował do powodów wezwania do uregulowania zadłużenia powstałego na rachunku kredytowym (pisma z 15 listopada 2003r., z 16 stycznia 2004r., z 16 lutego 2004r., z 16 marca 2004r. i z 15 maja 2004r.), a pismem z 19 maja 2004r. wypowiedział powodom umowę kredytu z 8 listopada 2000r. w części dotyczącej warunków jego spłaty z powodu braku wymaganych spłat rat kredytu. Po kolejnych wezwaniach do zapłaty zadłużenia pozwany w dniu 18 stycznia 2005r. wystawił przeciwko powodom bankowy tytuł egzekucyjny nr (...). Postanowieniem z 18 marca 2005r., sygn. akt II Co 158/05, Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa nadał mu klauzulę wykonalności.

Pismem z 9 czerwca 2008r. pozwany (...) S.A. wezwał powodów - na podstawie art. 326 ustawy z dnia 27 maja 2004r. o funduszach inwestycyjnych - do uregulowania w terminie 30 dni obciążających ich należności wynikających z umowy z dnia 8 listopada 2000r. zastrzegając jednocześnie, iż w przypadku niespłacenia całości należności w określonym terminie, przysługująca pozwanemu wierzytelność wobec powodów może zostać przelana na rzecz (...) Funduszu Inwestycyjnego (...)

Umową z 8 sierpnia 2008r. (...) S.A. sprzedał wierzytelności przysługującą mu wobec powodów z tytułu umowy nr (...). (...) na rzecz (...) (...) z siedzibą w W..

Sąd Okręgowy oddalił powództwo ze względu na brak po stronie powodów interesu prawnego w dochodzeniu ustalenia (art. 189 k.p.c.). Toczy się bowiem w chwili orzekania (art. 316 k.p.c.) proces wytoczony przez pozwanego (...) Fundusz (...) (...) (...) z siedzibą w W. przeciwko powodom K. K. i P. K. o zapłatę, dotyczący tej samej co w tej sprawie wierzytelności (sygn. akt XIV Nc 159/10). W dniu 30 września 2010 r. we wskazanej sprawie wydany został nakaz zapłaty, od którego pozwani wnieśli sprzeciw w dniu 17 listopada 2010 r.

Dokonywanie przez Sąd ustalenia dotyczącego ważności umowy przelewu wierzytelności z dnia 8 sierpnia 2008r. dotyczyłoby okoliczności, która będzie rozważana przesłankowo przy rozpatrywaniu wskazanego powództwa o zapłatę. Do wydania rozstrzygnięcia w sprawie o zapłatę niezbędne będzie dokonanie ustalenia czy istnieje pomiędzy stronami stosunek prawny (a w dalszej kolejności jaka jest jego treść) z którego wywodzone może być skutecznie żądanie zapłaty określonej kwoty (w tym oczywiście również czy nie jest on dotknięty sankcją nieważności). Nie istnieje przy tym sfera prawnych interesów powodów, które chroniłby wyrok ustalający bezwzględną nieważność umowy przelewu a która nie byłaby objęta orzeczeniem wydanym we wskazanym postępowaniu o sygn. akt XIV Nc 159/10. Skoro powodowie nie mają interesu prawnego w dochodzeniu ustalenia to za zbędne uznał Sąd badanie istnienia dalszych przesłanek zasadności powództwa.

Ubocznie Sąd I instancji zauważył, iż brak jest podstaw do stwierdzenia, że zgoda powodów na dokonanie przelewu wierzytelności stanowiła warunek ważności umowy cesji zawartej pomiędzy pozwanymi. Stosownie do art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 27 maja 2004r. o funduszach inwestycyjnych (obowiązującego w chwili zawierania umowy przelewu wierzytelności a uchylonego przez art. 1 pkt 119 ustawy z dnia 4 września 2008r., Dz.U.08.231.1546, z dniem 13 stycznia 2009r.) do przelewu wierzytelności banku na fundusz (...), z tytułu umów zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy art. 92a-92c ustawy, o której mowa w art. 312 (tj. ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2002r. Nr 72, poz. 665, ze zm.) a zatem także przewidziany w jej art. 92c (obowiązujący w chwili zawierania umowy przelewu wierzytelności a uchylony z dniem 13 stycznia 2009r.) wymóg uzyskania przez bank zgody dłużnika banku, będącego stroną czynności dokonanej z bankiem, jak również zgody dłużnika z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z dokonanej czynności oraz złożenia przez dłużnika oświadczenia o poddaniu się egzekucji na rzecz funduszu (...), który nabędzie wierzytelność. Zgoda i oświadczenie powinny być wyrażone w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

Powyższe zasady znajdowały zastosowanie tylko w sytuacji nie objętej zastrzeżeniem przewidzianym w ust. 2 art. 326 ustawy z dnia 27 maja 2004 roku (art. 326 ust. 1 in fine) stosownie do którego bank nie jest obowiązany do uzyskania zgody dłużnika banku na przelew wierzytelności banku z tytułu umów kredytu, w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu, określonych w umowie. W tym przypadku bank przed zawarciem z funduszem (...) umowy przelewu wierzytelności banku z tytułu umów kredytu, obowiązany był wezwać do zapłaty dłużnika banku z takich umów, wyznaczając mu jednocześnie 30- dniowy termin do uregulowania należności wobec banku, do wysokości kwoty określonej w wezwaniu (ust. 3). Do wezwania bank obowiązany był dołączyć informację, że w przypadku niewywiązania się kredytobiorcy z obowiązków określonych w wezwaniu, jak również po bezskutecznym upływie terminu określonego w wezwaniu, wierzytelność banku zostanie przelana na fundusz (...), któremu będzie przysługiwać uprawnienie do prowadzenia egzekucji na podstawie sekurytyzacyjnego tytułu egzekucyjnego po nadaniu mu przez sąd klauzuli wykonalności (ust. 4).

Powodowie (jako kredytobiorcy) nie dotrzymali warunków określonych w umowie z dnia 8 listopada 2000r. poprzez nieuregulowanie obciążających ich rat kredytowych. Pozwany (...) spółka akcyjna z siedzibą w W. (jako udzielający kredytu) wywiązał się wobec powodów z obowiązków przewidzianych w powołanym art. 326 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 27 maja 2004r. (a to wskazanym pismem z dnia 9 czerwca 2008r.). Zasadnym jest więc twierdzenie, że nie istniał po stronie cedenta obowiązek uzyskania zgody dłużnika (tj. powodów) na przelew wierzytelności banku na pozwany (...) Fundusz (...) (...) z siedzibą w W. a zatem jej brak nie wpływa na ważność analizowanej czynności prawnej.

Powodowie wnieśli apelację. Skarżąc wyrok w całości wnieśli o jego uchylenie. Z treści apelacji wynika, że zarzucają nieprawidłowe zastosowanie prawa materialnego, w szczególności art. 189 k.p.c. oraz art. 509 k.c. a także przepisu postępowania egzekucyjnego - art. 805 § 1 k.p.c., co skutkowało nieważnością postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Wskazali nadto, że upłynął termin przedawnienia roszczenia.

Pozwany (...) S.A. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Podstawa faktyczna rozstrzygnięcia ma oparcie w zgromadzonych dowodach i w zasadzie nie jest kwestionowana. Sąd Apelacyjny przyjmuje przytoczone ustalenia za własne. Zarzut odnoszący się do rzekomo wadliwej konstatacji, jakoby zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 1532/06, nie nawiązuje do ustaleń Sądu I instancji. Sąd ten stwierdził jedynie, że pozwany wniósł o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko powodom (k.217) a nie, że postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte. Niemniej okoliczność ta nie ma żadnego znaczenia, gdyż wszczęcie postępowania egzekucyjnego nie musiało poprzedzać kwestionowanej w tym procesie cesji wierzytelności. Zarazem nie mógł odnieść skutku ten zarzut, który odnosi się do postępowania egzekucyjnego, a więc naruszenia art. 805 § 1 k.p.c. i art. 379 pkt 5 k.p.c. Badanie prawidłowości czynności podejmowanych przez organ egzekucyjny na wniosek pozwanego (...) S.A. w W. wykraczałoby poza ramy tego postępowania, którego przedmiotem jest ocena ważności czynności prawnej dokonanej między pozwanymi.

Irrelevantna dla oceny ważności umowy nr (...) (...) jest również okoliczność czy doszło do przedawnienia przedmiotu przelewu. Terminem przedawnienia jest taki termin, który ogranicza pod względem czasowym dochodzenie roszczenia majątkowego, a skutkiem jego bezskutecznego upływu nie jest wygaśnięcie roszczenia, lecz niemożność jego dochodzenia. O ile więc doszłoby do cesji wierzytelności przedawnionej, to czynność taka nie byłaby sprzeczna z prawem i w konsekwencji nie byłaby dotknięta sankcją nieważności.

Skarżący niezasadnie kwestionują prawo (...) S.A. w W. do dokonania przelewu bez ich zgody. Sąd Okręgowy wnikliwie wyjaśnił dlaczego w tym przypadku zgoda nie była wymagana. Sąd Apelacyjny w pełni podziela ocenę prawną zawartą w motywach zaskarżonego rozstrzygnięcia, do której skarżący w lakonicznej apelacji się nie odnieśli, poprzestając na samym tylko zaprzeczeniu. W razie niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu określonych

w umowie, do przelewu wierzytelności banku na fundusz (...) - pod rządem art. 326 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. Nr 146, poz. 1546 ze zm.) - nie było wymagane oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji na rzecz funduszu (por. wyrok SN z dnia 29 września 2010 r., V CSK 61/10, Biul. SN 2010/12/15 oraz postanowienie SN z dnia 12 stycznia 2011 r., I CSK 118/10, LEX nr 950420). Reguła ta odnosi się także do wierzytelności z umów zawartych przed wejściem w życie ustawy z 27 maja 2004 r., co wprost wynika z brzmienia jej art. 326 ust. 1.

Przedstawione uwagi odnoszące się do ważności umowy przelewu, jakkolwiek samoistnie przesądzają o negatywnym dla powodów wyniku sprawy, muszą wszakże ustąpić zasadniczemu motywowi oddalenia powództwa, jakim jest brak interesu prawnego w dochodzeniu ustalenia w sytuacji, gdy toczy się sprawa o zapłatę wierzytelności wynikającej z opisanej umowy cesji. Sąd I instancji słusznie zauważył, że powodowie nie wykazali, by istniała jakakolwiek przyczyna popierania powództwa, która nie mogłaby być przedmiotem oceny w ramach przesłanek rozstrzygnięcia sporu o zapłatę. Także tę część motywów zaskarżonego wyroku należy w całości zaaprobować.

Z przedstawionych względów Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c. i orzekł o kosztach na wniosek jednego z pozwanych ((...) S.A.), na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu, zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2002r. Nr 163, poz. 1348 ze zm.)